

De Kerschapen

Het creatief genereren van inkomstenbronnen is van alle tijden. Een mooi voorbeeld treffen wij aan bij de 19^e eeuwse Abcouse pastoor Timotheus Henricus Kortenhorst.

Het nieuwe RK kerkgebouw was in 1888 in gebruik genomen. De belangstelling van de parochianen was groot. Uit de berichten in het jaarnaal van Pastoor Bootz blijkt, dat het in de kerk toch nog een wat kale bedoening was. Kortenhorst deelde de gemeente mede dat men voor het Bouwfonds de *finantiele* hulp van de parochianen niet meer nodig had voor de aflossing en betaling der renten. Het Kerkbestuur was evenwel financieel niet bij machte voor passende altaren en verdere versieringen te zorgen.

De pastoor herinnerde zich het bestaan van een sieradenfonds waarin een waarde van ca

fl 6.000,- aan obligaties zat. Dit sieradenfonds was opgezet om de aankleding van het nieuwe gebouw ter hand te kunnen nemen. Die beschikbare middelen waren kennelijk niet voldoende om zijn plannen te verwezenlijken.

Op Palmzondag 1890 installeerde hij het door hem bedachte relatrices. De dames Pauline Hesp, Heintje Pompe, Ké Post, Antje Snel, Cornelia Koekenbier Jansdr, Adriana van Schaick Hermansdr, Eva van Scherpenzeel en Mie Hesp kregen ieder een achste deel van de Parochie toegewezen om de katholieken aldaar wekelijks of maandelijks te bezoeken. Tijdens dat bezoek moesten zij de mensen bewegen een bijdrage

Een tekening die begin 20e eeuw is gemaakt door een onbekende. De ruimte tussen de schuur met pannendak, van Albers, en de Witte boerderij was de verzamelplaats van de "hervormde" schapen.

Links naast het Amsterdamse Koffiehuys eveneens aan de Amsterdamsestraatweg werden de "RK" schapen openbaar verkocht. Toestand 1988

mee te geven voor het sieradenfonds.

De mannelijke parochianen bleven niet achter in hun fondsenwerving.

Piet Koekenbier, de veehouder die woonde in de boerderij aan de Baan, nu Stationsstraat alwaar het gebouw van de Rabobank staat, had ook een leuk plan bedacht dat de Kerk het nodige zou opbrengen zonder de parochianen veel lastig te vallen.

Hij had niet alleen iets bedacht maar ook bij zijn mede veehouders geïnformeerd naar de haalbaarheid van zijn plan. Het RK Kerkbestuur zou een aantal schapen moeten kopen en die gratis te laten weiden bij de boeren om ze het jaar daarop weer te verkopen. De Pastoor was in eerste instantie bang dat dit ten koste zou gaan van de *kollekte der relatriciën*. Hij informeerde links en rechts naar de haalbaarheid van Koekenbiers' plannen en gaf

het groene licht voor het oprichten van het RK Schapenfonds.

De heren W. Hesp en W. van Niekerk gingen bij de veehouders infor-

Kerkmeester Antoon Pouw (1913-1993). RK Kerkmeester en veilingmeester.

meren hoeveel schapen zij zouden kunnen onderbrengen. Gevolg was dat nog in mei 1890 besloten werd tot de aankoop van 50 schapen die bij de boeren in het land werden bezorgd.

In mei 1891 bleek dat de opbrengst der Kollekte van de Relatriciën, tezamen met het weiden der schapen, gedurende het eerste jaar had opgebracht

fl 2.202,20 ½. De openbare veiling op 16 april 1891 vond plaats bij de RK uitbater Mollenkramer in het Amsterdamse Koffiehuys. Niet alle vijftig schapen werden verkocht. De opbrengst was fl 814,--. Het volgende jaar april kwam de katholiek Evers van het logement De Eendragt in aanmerking voor de openbare verkoping. Resultaat 35 schapen verwisselden van eigenaar en brachten toaal fl 546,-- op. Het derde jaar kwam de derde RK logementhouder, Maarten Vaars van de Wakende Haan, aan de beurt. Op het terrein van Vaars werden 36 schapen en een lam verkocht met een opbrengst van fl 639,--

Voor de rijke boeren was dit systeem geen probleem. Het aardige was dat ook de arme boeren, die doorgaans niet in staat waren om de kerk financieel te ondersteunen, op deze wijze hun bijdrage konden leveren. Met dit systeem was ook hun gemoedsrust onder controle. Opvallend is dat een flink aantal boeren van buiten de burgerlijke gemeente ook meededen. Want de RK boeren aan de Holendrecht en de Amsterdamsestraatweg in Weespercarspel behoorden ook tot de RK parochie Abcoude!

In de naoorlogse periode bestond er een schapencommissie. Hierin hadden oa Willem Buts en Antoon Pouw, kerkmeesters, zitting. Deze ontvingen van de penningmeester van het kerkbestuur een bepaald bedrag waarmee zij meest lammeren maar soms ook wel gecastreerde schapen, hamels, inkochten. Na de verkoop werd het bedrag vermeerderd met de "winst" weer teruggegeven aan penningmeester Krien Goes. De commissieleden zorgden voor de inkoop op

de veemarkt en de veiling van de lammeren. Gemiddeld was iedere boer goed voor zo'n twee gastschape. De commissie hield zich ook bezig met de verkoop van zg. droge schape. Parochianen konden nl ook een bedrag van fl 25,-- of een veelvoud hiervan, voor de aankoop van een schaap of meerdere schape ter beschikking stellen voor het schapenfonds. Hiermede kon dan de inkoop van de schape worden verhoogd. Sommige boeren gingen de lammeren na ontvangst direct schoonmaken en ontsmetten met lysol. Ze waren bang voor mogelijke besmetting van hun eigen dieren door ziekten. Zij hadden uiteindelijk niet zelf de schape op de markt bij een door hen vertrouwde handelaar gekocht!

Getuigenissen van na de oorlog spreken over het "uitzetten" van de schape in het voorjaar. Deze werden dan in het najaar verkocht. Als reden werd oa opgegeven dat ze voor de winter het land uit moesten. Zodra de sloten waren bevroren en er sneeuw op lag waren de schape niet meer in het perceel te houden. Opstallen was een brug te ver. De openbare verkoping vond plaats bij het Amsterdamsch Koffiehuis. Antoon Pouw trad dan als veilingmeester op. Het ging soms over wel 100 tot 200 schape. Bijna iedere boer droeg zijn "schaapje" bij. Op dezelfde dag werden ook de schape van de Hervormde gemeente verkocht. Dit vond plaats in de schuur bij de witte boerderij van Albers.

Het Schapenfonds zou nog heel lang bestaan en

nuttige diensten bewijzen voor de aanschaf van de aankleding in de kerk en later ter vermeerdering van het Armenfonds. De kerkbijdragen, die in 1971 door kardinaal Alfrink werden ingevoerd, betekenden het einde van de kerkschape. Iedere RK burger werd naar gelang zijn inkomen verzocht een percentage in de kerkkas te storten om op die manier de kosten te bestrijden.

Ook in de ons omringende dorpen zoals Vinkeveen, Wilnis en Mijdrecht was dit systeem bekend. Van Mijdrecht is bekend dat pastoor Van de Pavert zijn schape op Ameland liet weiden. Dat leverde hem zo af en toe nog eens een uitstapje op! Onze pastoors waren uit een ander hout gesneden.

Hiervoor memoreerden we al dat de Hervormde Gemeente ook het instituut kerkschape kende. Maar ook de Gereformeerde Kerk en zelfs een wijkzuster zou een schapenfonds hebben gehad. Over deze instellingen heeft schrijver dezes weinig boven water kunnen halen. Het Hervormde Schapenfonds zou nog wel na de oorlog hebben gefunctioneerd. En tenslotte; de Baambruggers hadden eveneens een Hervormd Schapenfonds en een Gereformeerd schapenfonds, maar daarover is helemaal niets meer bekend. Mocht iemand over deze "vergeten" fondsen nog materiaal hebben, aarzel dan niet en neem contact op met:

Wim Timmer
wtimmer1@cs.com

Wegwijzers naar het verleden. Arriaantje Loenen

Een van de plekken in de Dorpskerk van Abcoude die ons herinneren aan onze voorgangers in het dorp is het koor.

De koorvloer is voorzien van een aantal zeer fraaie grafzerken. Bij bezichtigingen in de kerk trekken deze veel aandacht. Tot op heden is er niet zoveel gepubliceerd over de personen die op de zerken staan vermeld.

Vast staat dat in het koor doorgaans de dorp-

selite werd begraven. Dat daarbinnen ook gradueringen waren is duidelijk waar te nemen. De graven van de Van Markens', de Goussets' en dominee Van Harlingen zijn duidelijk rijker van uitvoering dan die van de boerenelite. Uit deze laatste bevolkingsgroep willen wij er één uitlichten.

Ongeveer in het midden ligt een eenvoudige zerk met het opschrift: